

صاحبی ، مدیری ، محرری :

اسلامك نفعنه خادم مقالات
مع الت شكر قبول ونشر اولونور
يازانك شخصيتي دكل ، يازينك اهميتي
نظر دفته آيتير .

كلن يازيلردن شايان قبول كورولنار :
تاريخ سراسيله درج ايديلير .

مخمس

۱۳۳۸

علمی ، ادبی ، اجتماعی و شمعيلك شهرى
مجموعه

۱۳۳۹ ذى الحجه سنه مخصوص نسخه

عدد : ۱۴

اداره خانه سي : شهرزاده باشنده

تعالى اسلام
جمعيتي مركز عموميسي

مركز توزيرى :
باب عالي جاده سنده (اتحاد
تجارت) كتبخانه سي

آبونه بدلى :
سنه لى ۱۲۰ غروش

آلتى آلتى ۶۰
اوج آلتى ۳۰

في ۱۰ غروش

مهرجات :

تمنى وتضرع - طاهر المولوى .

مخمس علمى و انتقادى : كويا حضرت پيغمبر وبعض اصحابك رسملى - طاهر المولوى . مجتهدل مجتهدى
مقاله سي - طاهر المولوى .

مخمس ادبى : ايران ادبى - فريد . سليم اوله - فوقادى زاده شكيب . ابكى قطعه - حافظ اسماعيل .
قطعات - سعود المولوى . رشاد فواد بك تاريخ ارتحالى - احسان محوى . نشيده درويشانه - طاهر المولوى . قصه ،
حصه . حسن عشق - شيخ غالب .

مخمس تاريخى : امين خاكي - احسان محوى . بولشه ويكلك وابوذر غفارى - طاهر المولوى .
مرحوم صالح ذكى بك - محمد عزت .

يوقسه اونلوك غيوبتيله اوردونك راحت قالاچنى
بيان بويورولوردى .

ابوذرحضرتلرى ايله ضعيف برده وه يه يىنمش اولد .
يغندن حيوانى يولده ، كنديسى ده كرده قالمش وشو حال ؛
(ابوذرحه كرى دوندى) شايعه سبب اولمشدى .
شايعه واقعه اوزه رينه سائرلرى حقنده كى افاده
پيغمبرى تكرر ايتدى . فقط براز صوكرا ابوذر
يول لوازمنى يوكله نمش اولدينى حالده عصا سنده دايانه رق
يالكنز باشنه كلكده اولدينى كورولدى ، يورويه مەين
ده وه يى بيراقوب اشيا سنى صيرتلامش ، آتئين بر كوش
آلنده قيزغين قوملرى چيكنه يرك و رود ايله مش
اولدينى آكلا شيلدى و حقنده «الله ابوذر رحمت ايتسين كه
يالكنز يورور ، يالكنز اولور و يالكنز بعث اولونور»
مألده كى التفات پيغمبرى شرف سنوح ايله دى .

مابعدى وار

ظاهر المولوى

مرحوم صالح ذكى بك

حياتى ، مسلكى و خدماتى - آثارى و قيمتى

(۱۲۸۰ - ۱۳۳۹)

۱

صالح ذكى ، بوملكتك حيات عرفانده مهم
تأثيرلر كوسترمش بيوك بر شخصيتدر . حق الانصاف
سويله مك لازم كليركه عصر اخيرده يتشمش عثمانلى
رياضيونك آب رويى ، مدار مفخر تيدر .

حال بويله ايكن بوذات بوتون حياتى فدا
ايله يكي شو محيطده مسعود و مرفه دينه جك بر معيسته
ايرمه دن بر جوق محروميتلر ايچنده ديدينه رك
چيرپينه رق ترك دغدغه حيات ايتمشدر .

صالح ذكىك و فاتى حقيقه غير قابل تلافى
رضياعدر . چونكه بواقتراده برفن آدمى زمان
بك كوچ يتيشديرور . آرزوق محب علم و عرفان

اولانلر بوكى بيوك آدملوك خاطرهلر ، تأييد ايتك
واونلرى اخلافه طابعتمله مكلفدرلر . صالح ذكىك
اوذا وتلاميذينك عهده لرينه ترتيب ايدن شو
وظيفه يى ايفا ايدم چكسه وملكده بوخادمى حافظه
منقده صاقلابه جغه اميد وارم . مرحومك اسكى
بر رفيق و مسلكداشى صفتيله عهده مه ترتيب ايدن
وظيفه نك ايفاسنى تسهيل و «محل» ك قيمتدار
صحيفه لرىنى تكيلىف و تخصيصى ايدن محترم «صاحب
محل» ده مديون شكرانم .

صالح ذكى ايله خصوصيتمز اقتضاسنجه حياتنك
اك معنا و جوال زمانى كنديسىيله دائما برابر
دينه جك بر ساجه ده كچيرمش اولديغ كى فذكر
وغايه لر يمزده ده اكثريا اشتراك تام بولمديغندن
مرحومك حيات و مسلكى حقنده كى مطالعاتك
تماميله حق و صوابه مطابق و صميمى اوله جنى
بي اشتباه بولنمقله برابر بيان مطالعاتده تماميله التزام
بي طرفى ايتمكه ده آريجه حصر دقت واعتنا ايتدم .
تحف تصادفلردن اولمليدركه اوروپانك بر جوق
اعظم رياضيونك منشألرنده كوريلن شايلن دقت
خصوصيتلر صالح ذكىده ده عينا واقعدر .

از جمله صالح ذكى بيجاره وبى كس برعائله دن
نشأت ايتمشدر . محل ولادتى كوچك مصطفى پاشاده
مفتى حمامنه كيدن جاده اوزرنده كى اخشاب دركاهه
متصل كوچونجك برأو ايدى (۱۲۸۰) بودركاه
وخانه بتون محله ايله برابر ايكى سنه اول قاضى چشمه سى
هر يقنده مبدل رماذ اولمشدر .

پدرى اصنافدن حسن افندى ، صالح بك
كوچك ياشده ايكن وفات ايتمش ايدى . دارالشفقه يه
قبولنه قدر معيشتى ، والده سى بك كوچلكله تأمين
ايله مشدر .

صالح ۱۲۹۰ تاريخنده ، يعنى اون ياشنده
دارالشفقه يه قبول ايدلمش ايدى . مكتبك و نائنه

حیائنده بواسطه حقیقی صاحبی اولدینی اثباتدن بر آن فارغ اولمامشدر .

دارالشفقه ایتمانی حمایه و اقداریتمیکی کندیسنه بر ذوق و وظیفه عد ایدن جمعیت تدریسیه اسلامیة اعضاسندن تلغراف ناظر اسبقی عزت افندی مرحوم ۱۲۹۷ و ۹۸ مآذونلرینی تلغرافخانهیه قبول ایشدیکی کبی صالح ذکی بکی ده فن قلمنده خواجه سی امیل لاقوان افندی نک معینه ویرمش ایدی . بالاخره موصی الیه تلغراف الکتریکی قنده کی نواقضی ا کمال ایچون ۱۳۰۰ ده ینه مرحوم مشارالیهک مساعده سیله پارسده کی تلغراف مکتب طایسنة کوندرلشدر .

۱۳۰۲ ده استانبوله عودت ایدرک دارالشفقه نک آلتنجی صنفه جبراعلا تدریس ایشدی که ایلمک خواجه لانی بوصورتله باشلار (ایلول ۳۰۲) بالاخره دارالشفقه ده خبر و حکمت و ما کنه درس لری او قوندینی کبی مکتب ملکیده حکمت طبعیه مهنت سخانه و مکتب بحریه ده کی الکتریکی تدریساتندن چوق یورولدیغی مقام شکایتده بر قاج کره سویله مش ایدی . ۱۳۱۱ تاریخده رصدخانه مدیری مشهور (قومباری) نک وفاقی اوزرینه بک اوغلنده شیمدیکی هایدن تجارتخانه سیله ترزی بودوئی آپارمانسک بولندینی محله و باغچه نک ایچ طرفلورنده بولنان اخشاب رصدخانهیه مدیر تعیین ایدلشدر . صالح ذکی ، رصدخانه ده کی خدمتی اعتباریله بر مأمور رسمی درجه سندن یوقاری نه چیقمامشدر . یالکنز امیل لاقوان افندینک شهریمزه مخصوص اوله رق ۱۳۱۶ سنه سنده تنظیم ایلدیکی تقویمک ترجمه به ترجمه و طبعنه دلالت ایشدر .

صالح ذکی ، تدریساتی ، قونفرانس لری و یازیلری ایله بو کونکی ترک کنجاکنی او یاندیرمه موفق اولانلردن بریدر . او یله دییه بیلیرم که ۳۲۴ انقلابنده بر اثر وجودیت کوسترمش و ایشده آرزوقی حاصل اولمش بولنان افکار منوره احبابی

نظراً دروس مرتبه بی سکر سنه ده ا کمال و هر سنه برنجیلکه ترفیع صنف ایشدر . آنک بیوک ذکاسی ده ا ابتدائی صنفلرده کندینی کوسترمش ایدی . ۹۰ دن ۱۳۰۵ تاریخنه قدر دارالشفقه نک صنوف عالییه سی دارالفنون تشکیلاتی حائز اولدیفندن صالح ذکی ده ریاضیات عالییه ده بهره کامل ایله یتیشمش و مغبوط الاقران اوله رق مکتبدن چیقمشدر . دارالشفقه نک ذکر اولنان تاریخه عائد درس جدولرینک تدقیقندن آکلا شلدیغنه کوره صالح ذکی ریاضیات درس لورنده اولدینی کبی علوم لسانییه ده ده وقوف تام اکتساب ایشدر .

بغدادده ارتحال ایدن شیقه قهرمانی سلیمان پاشا مرحوم ۹۲ و ۹۳ تاریخلورنده دارالشفقه ده درس ناظری اولوب مکتبک ایلمک پروغرامنی تنظیم ایدن ده مشارالیه در . بو پروغرام قون وادیاتده قوتلی طلبه یتیشدیرمک غایه سنی تعقیب ایدیور ایدی . مکتب حربیه ارکان صنفلرینک الک کزیده معلم لری سلیمان پاشانک امری و مساعده سیله فخری اوله رق دارالشفقه ده ده ایفای وظیفه و اجرای تدریسات ایدیورلر ایدی . ایشته اسکی دارالشفقه طلبه سنک اکثریتنه ذوق ریاضی ویرمش اولسنده بو همت و تشکیلاتک بیوک بر تائیری اولشدره اوصورتله که جستمکان سلطان عبدالعزیز خانک و اخر سلطنتده علوم ریاضیه حقنده حاصل اولان تشویقات و ترقیات کاملاً مکتب حربیه اوزرینه انعطاف ایلدیکی کبی حربیه واسطه سیله ده دارالشفقه بویفندن حصه دار اولشدر .

صالح ، دارالشفقه تحصیلی ا کمال ایتدکن صوکره او وقت واشینگتون سفیری بولنان ریاضی شهر ویدینلی توفیق پاشا ایله ریاضیاته عائد مخبرات و مکاتباته باشلامشدر . مشارالیه صالحی بک زیاده تقدیر ایش و فرط ذکاسنه تلیحاً کندیسنه (ذکی) لقبی اضافه ایشدرکه او وقتدن اعتباراً محمد صالح بک اسمنی صالح ذکی به تحویل ایش و مدت

۱۳۱۰ هجری قمری زهدی پاشا کشتادیدمش
مکتوبی که زمانه مملکتك اقطار مختلفه سندن
جلب و دعوت ایدمش اولان معارف مدیرلری و بعض
معلمیندن متشکل بر قومیسو نه ترتیب و تطبیق ایدمش
اولان پروغرام موجب جه یتشمنش اولان ذواتدر .
بو پروغرامك ریاضیاته عائد قسمی صالح ذکی
مرحوم ایله محروما جز طرفندن مشترکاً و حکمت
طبیعیه پروغرامی یالکز کندی طرفندن یالکش ایدی .
صالح ذکی بو پروغرامه داخل کتابلردن
حکمت طبیعی سنی غانونك ۱۹ نجی طبعتدن ترجمه
صورتیله وجوده کتیر مشدر که اوتاریخه قدر یازلمش
بونوع آثارك جمله سنه فائق و ایکی جلد اوزرینه
مرتب اولان بو کتاب ۱۳۰۹ ده طبع ایدمش اولوب طرز
ترتیب و سلاست افاده سی اعتباریله جودت پاشا مرحومك
(قصص انبیا) سی درجه سنده مهم و قیمتدار در .

آشاعیده آثارینك برر برر موضوع بحث
ایدیله جکی صره ده ده سویله جکی وجهله مرحومك
قدوت علمی سی آوروپاده بیوک آنسیقلوپه دی بی
یازمش اولان (ده لامبر) درجه سنده و اسلوب
تحریرنده کی ذوق و انچه لك ایسه همان همان (قابل
فلاماریون) عیارنده در .

صالح ذکینك مزایای سی میاننده تعداد ایدیلیسی
ایجاب ایدن شیردن بریسی ده کرک کندی اثر لرنده
کرک ترجمه لرنده تماماً آکلامق صورتیله یازمق
اساسنك موجود بقیدر . بو اعتبارله صالح ذکینك
کتابلرینی اوقویوب ده آکلاماق ممکن دکدر .
ذاتاً بر ریاضیه معلمی اولمق باشقه ، بر محرر ریاضی
اولمق یتنه باشقه مزیتلر اولدینی حالده بونلرک
هر ایکسی ده جمع ایله مک بیوک بر قدرت و امتیازه
توقف ایده جکی بدیهیدر . ایشه صالح ذکی هر ایک
قدرتی نفسنده جمع ایله مشدر . صالح ذکینك
بیوک بر خدمتی ده دارالفنون ریاضیات شعبه سنك
تشکیلنده کورلمشدر . معلوم اولدینی اوزره دارالفنون
دورحمیدی آثارنددر . دارمذ کور ۱۳۱۶ تاریخنده

و معارف ناظری زهدی پاشا زماننده کشتاد ایدمش
ایدی . رسم کشتاد صره سننده ، بعض کنجلرده
مشاعده اولان اطوارلا ابالیانه یتلیجاً پاشا مرحوم
صالح ذکی بکه سویله سویله مشدی :

[بن بیلورم که کنجلر آراسنده ضعف عقاید
حسنك شیوعنه خدمت ایدن سترک ریاضیه لریکزدره
نه فائده که اونلری اوقوتما نجه اولماز دیورسکنز]
صالح ذکی دارالفنونده ذکر اولان شعبه نك
مؤسسی اولدقن ماعدا مملکتیمز ده ریاضیات عالیه نك
توسع و انکشافك ده باشلوجه بر خادمدر .

استاد ، دارالفنونده هندسه تحلیله ، هیئت
ریاضیه ، حکمت ریاضیه ، حساب احتمالی دوسلرینی
اوقوتمش و بوسایده قیمتدار بعض آثار عالییه
وجوده کلمشدر که بونلرک طبعتده دلالت قدرشنا
سانلری سبقت ایدن معارف ناظر اسبق سعید بک
افندی یه علناً تشکر ایتک بروجیه در .

صالح ذکی فن وادیسنده ایجاد و اختراع
ایدیکی اسلوب و چیزی مطبوعات عالنده بعض
رساله موقوته و متفرقه لرنده تراجم احواله ، شئون
مختلفه یه دائر معلومات عمومییه قیلندن یازدینی
آثارده ده تطبیق ایتمشدر .

از جمله تشرین اول ۳۱۴ تاریخنده احمد مدحت
افندی مرحومك [کانه بر کیریش علاوه سی]
بخشله میدان آلان مناقشه قلمیه یه صالح ذکی مرحومده
سائقه کلام ایله اشترا که مجبور قالمش ایدی .

دارالفنون و دارالشفقه ایله چیچک بازاونده کی
چراق مکتبنده مشتاق علم و فن اولانلره و یردیکی
قونفرانسلر هر زمان ایچون وسیله تخطر اوله جق
مأثرنددر . جمعیت تدریسیه اسلامیه ده ونخی خلی
خدماتی مسبوقدر . مرحومك آثار عالییه سنه عائد
مطالعات مقاله آتیه یه ترک ایدلمشدر .

بیک بر دیرک ذی القعد ۱۳۳۹ محمد عزت

مطبع عامره مدیر مسؤلی : طاهر الوالی